

Marcin Błaszkwicz

Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie
ORCID: 0009-0001-7788-3492

**BRAK WYSTARCZAJĄCEJ ZARADNOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI
DO SAMODZIELNEGO SPORZĄDZENIA ZARZUTÓW
DO OPINII BIEGŁEGO
JAKO PRZYCZYNA NIEWAŻNOŚCI POSTĘPOWANIA.
GŁOŚA KRYTYCZNA DO POSTANOWIENIA
SĄDU NAJWYŻSZEGO, SYGN. III USK 321/21¹**

Postanowieniem z dnia 22 marca 2022 r. (sygn. III USK 321/21) Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w sprawie z odwołania T.L. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) o rentę z tytułu niezdolności do pracy.

W niniejszej sprawie stan faktyczny przedstawiał się następująco. T.L. złożył do Sądu Okręgowego (SO) odwołanie od decyzji ZUS odmawiającej mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. SO oddalił jego odwołanie. Następnie T.L. złożył do Sądu Administracyjnego (SA) apelację, która również została oddalona. T.L., reprezentowany przez adwokata ustanowionego z urzędu, zaskarżył skargą kasacyjną wyrok SA w całości oraz zarzucił naruszenie przez sąd pierwszej instancji art. 379 pkt 5 w zw. z art. 117 § 5 k.p.c.² poprzez brak ustanowienia dla niego pełnomocnika z urzędu w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, co uniemożliwiło mu obronę jego praw. T.L., konstruując pisma procesowe, korzystał bowiem z bezpłatnej pomocy prawnej, a w sytuacji procesowej nie potrafił skutecznie skonstruować i wnieść zarzutów do opinii biegłych, co doprowadziło do naruszenia zasady równości stron w postępowaniu sądowym, a w konsekwencji do przegrania procesu.

W skardze kasacyjnej T.L. sformułował istotne zagadnienia prawne:

1. Czy nieumiejętność skonstruowania zastrzeżeń do opinii biegłych przez stronę ubiegającą się o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy uzasadnia przy-

¹ Postanowienie SN z dnia 24 marca 2022 r., sygn. III USK 321/21, LEX nr 3417997.

² Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2021, poz. 1805 ze zm.), dalej: k.p.c.

znanie dla strony pełnomocnika z urzędu w sytuacji, gdy opinia biegłych lekarzy ma bezpośredni wpływ na treść rozstrzygnięcia w sprawie, i przy uwzględnieniu faktu, że strona przy konstruowaniu pism procesowych korzystała z nieodpłatnej pomocy prawnej?

2. Czy sąd, rozpoznając wniosek o ustanowienie dla strony pełnomocnika z urzędu, powinien badać, czy strona przy sporządzaniu pism procesowych korzystała z nieodpłatnej pomocy prawnej?
3. Czy oddalenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu może być oparte tylko na przesłance braku potrzeby ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika, z uwagi na to, iż ze względu na konstrukcję pism procesowych sąd jest przekonany, że strona sama poradzi sobie w prowadzeniu postępowania?

W ocenie T.L. został on pozbawiony możliwości dochodzenia swoich praw, ponieważ nie będąc prawnikiem, nie mógł skutecznie wnieść zastrzeżeń do opinii biegłych sądowych, a sąd pierwszej instancji oddalił jego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, przyjmując, że pomoc profesjonalnego pełnomocnika nie jest konieczna, a następnie fakt niewniesienia zastrzeżeń i nieskutecznego wniesienia zastrzeżeń do opinii biegłych wskazał SA, który oddalił jego apelację.

Zdaniem Sądu Najwyższego skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania, ponieważ zarzut wskazanej skargi, dotyczący nieważności postępowania z uwagi na nieustanowienie dla strony pełnomocnika z urzędu, okazał się bezpodstawny i chybiony. Według Sądu Najwyższego odmowa przyznania skarżącemu pełnomocnika nawet przy wskazaniu – w jego ocenie – skomplikowania sprawy nie uzasadnia pozbawienia go możliwości obrony swoich praw. Sąd Najwyższy powołał się na orzecznictwo³, w świetle którego odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika procesowego z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, gdyż wniosek ten podlega uwzględnieniu, jeżeli w ocenie sądu udział pełnomocnika jest wymagany – art. 117 § 5 k.p.c. Tylko w wyjątkowych sytuacjach nieprzyznanie pełnomocnika z urzędu może być kwalifikowane jako powodujące nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw. Dotyczy to przypadków, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznaną reguł postępowania lub nieporadność prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia.

Wydane postanowienie Sądu Najwyższego w mojej opinii nie zasługuje na aprobatę, a w omawianej sprawie dostrzegam dwa problemy do rozważenia.

³ Wyrok SN z dnia 2 marca 2005 r., sygn. III CK 533/04, LEX nr 197647; wyrok SN z dnia 12 listopada 2007 r., sygn. I CSK 199/07, LEX nr 461625; wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2008 r., sygn. V CSK 564/07, LEX nr 424339; wyrok SN z dnia 18 kwietnia 2008 r., sygn. II CSK 636/07, LEX nr 646332; postanowienie SN z dnia 15 maja 2007 r., sygn. V CSK 37/07, LEX nr 442585; postanowienie SN z dnia 29 kwietnia 2009 r., sygn. II CSK 643/08, LEX nr 610216.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 117 § 5 zd. 1 k.p.c. sąd uwzględni wniosek o ustanowienie pełnomocnika, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego uzna za potrzebny. Jak zresztą wskazuje sam Sąd Najwyższy, potrzeba ustanowienia pełnomocnika zachodzi przede wszystkim w sytuacji, kiedy strona jest nieporadna, co należy rozumieć jako przypadek, kiedy strona nie potrafi w zrozumiały i poprawny sposób przedstawić swojego stanowiska procesowego oraz nie ma podstawowej orientacji w regułach rządzących postępowaniem, w związku z czym nie można oczekiwać, że pouczenia skierowane do niej na podstawie art. 5 k.p.c. będą wystarczające⁴.

Konieczność ustanowienia pełnomocnika zachodzi również wtedy, gdy strona wykazuje nieporadność i nie podejmuje stosownych działań procesowych⁵, a na przeszkodzie stoją trudności sprawiające, że osoba posiadająca podstawowe „wyczuwanie prawa” (bo nie idzie tu o ścisłą znajomość przepisów) nie będzie w stanie działać z odpowiednim rozeznaniem, czyli we własnym zakresie formułować twierdzeń i zarzutów koniecznych dla obrony jej zasadnych interesów⁶. Oceny, czy zachodzi potrzeba ustanowienia pełnomocnika dla strony, sąd dokonuje, biorąc pod uwagę zarówno przymioty osobiste strony, a w szczególności jej nieporadność w formułowaniu żądań i przedstawianiu okoliczności faktycznych sprawy, jak i charakter samej sprawy⁷.

Ustanowienie pełnomocnika jest także konieczne, kiedy strona wykazuje się tzw. indolencją procesową, tj. zachowaniem procesowym polegającym na nieświadomym lub celowym niewykorzystaniu przysługujących uprawnień procesowych, co ma swoje źródło głównie w braku dostatecznego rozeznania w obowiązujących przepisach lub cechach osobowości strony. W takiej sytuacji zatem, kiedy strona ma faktyczne trudności w samodzielnym podejmowaniu czynności procesowych, sąd powinien ustanowić dla strony pełnomocnika⁸.

W orzecznictwie Sąd Najwyższy uznaje stronę za wystarczająco zaradną, kiedy samodzielnie przedstawia ona podstawę faktyczną roszczenia, składa wnioski dowodowe adekwatne do zgłoszonego roszczenia oraz wnosi środki odwoławcze⁹. Podobnie w sprawach o przyznanie renty, paralelnych do omawianej w niniejszej glosie, Sąd Najwyższy uznaje stronę za zaradną wtedy, gdy stronie doręcza się odpisy opinii oraz korespondencję z sądu, a strona, korzystając ze swojego prawa, zajmuje stanowisko wobec opinii, zgłasza (samodzielnie) do nich zarzuty oraz wnioski dowodowe, przedkłada pisma procesowe, a także samodzielnie

⁴ Postanowienie SN z dnia 6 grudnia 2012 r., sygn. IV CZ 125/12, LEX nr 1288735.

⁵ Wyrok SN z dnia 19 lutego 2010 r., sygn. IV CSK 318/09, LEX nr 678016.

⁶ Postanowienie SO z dnia 22 października 2012 r., sygn. II CZ 2708/12, LEX nr 1477413.

⁷ Postanowienie SA z dnia 12 października 2012 r., sygn. I Acz 672/12, LEX nr 1220647.

⁸ K. Dróżdź-Chmiel, *Status prawny osób trzecich w procesie cywilnym*, Warszawa 2019, s. 171–172.

⁹ Wyrok SN z dnia 2 marca 2005 r., sygn. III CK 533/04, LEX nr 197647; postanowienie SN z dnia 5 lipca 2000 r., sygn. I CKN 787/00, LEX nr 1170494.

wnosi apelację¹⁰. Sąd Najwyższy w podobnych sprawach uznaje też, że strona jest zaradna, aby móc samodzielnie formułować wnioski procesowe w sytuacji, kiedy samodzielnie potrafi kontestować orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, następnie opinie biegłych, wskazując na dotychczasowe orzecznictwo zespołów ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności¹¹, a także gdy wykazuje dużą aktywność, składając liczne pisma procesowe, w których formułuje zarzuty wobec opinii biegłych¹². Według Sądu Najwyższego strona jest zaradna, kiedy składa starannie opracowane pisma procesowe¹³, ale ocena potrzeby ustanowienia pełnomocnika (w tym stopnia zaradności) musi być dokonana z pominięciem pism procesowych strony sporządzonych w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej¹⁴.

Przenosząc powyższe na grunt omawianej sprawy, zauważam, że T.L. w ogóle nie był w stanie samodzielnie sformułować i skutecznie wnieść zarzutów do opinii biegłego z uwagi na brak wystarczających umiejętności. Brak umiejętności i zaradności potwierdziła również nieskuteczność wniesienia zarzutów do opinii biegłego, potwierdzona przez SA w wyroku. Ponadto, czego Sąd Najwyższy nie uwzględnił, T.L. już na etapie przedsądowym nie posiadał wystarczających umiejętności, aby samodzielnie konstruować pisma procesowe, a polegał jedynie na bezpłatnej pomocy prawnej, co tylko potwierdza jego brak kompetencji do dokonywania samodzielnych czynności procesowych w formie pisemnej.

Poza powyższym spraw związanych z ubieganiem się przez stronę o przyznanie renty w mojej ocenie nie można zaliczyć do nieskomplikowanych pod względem prawnym, a to głównie ze względu na konieczność sformułowania i wniesienia zarzutów do opinii biegłego w przypadku braku zgody z jej treścią. Opinia biegłego w sprawach dotyczących niezdolności do pracy ma bowiem zawsze zasadniczy walor dowodowy¹⁵. Prawidłowe sformułowanie i wniesienie zarzutów do takiej opinii wiąże się z oceną, czy opinia jest wydana w sposób prawidłowy, następnie z przytoczeniem rzeczowych argumentów uzasadniających twierdzenia strony, wreszcie z prawidłowym sporządzeniem tych zarzutów w formie pisma procesowego. W owym piśmie należy wskazać zarzuty oraz przytoczyć logiczną i przekonującą argumentację, popartą specjalistyczną wiedzą. Jest to związane ze szczególnym charakterem tego dowodu, albowiem biegli, w odróżnieniu od świadków czy stron, nie komunikują w postępowaniu swej wiedzy i spostrzeżeń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, lecz przy wykorzystaniu swojej

¹⁰ Postanowienie SN z dnia 6 września 2022 r., sygn. II USK 628/21, LEX nr 3416097; postanowienie SN z dnia 11 stycznia 2022 r., sygn. II USK 596/21, LEX nr 3342281.

¹¹ Wyrok SN z dnia 18 listopada 2021 r., sygn. III USKP 76/21, OSNP 2023, nr 2, poz. 19.

¹² Postanowienie SN z dnia 12 października 2021 r., sygn. II USK 319/21, LEX nr 3520460.

¹³ Wyrok SN z dnia 19 czerwca 2008 r., sygn. V CSK 50/08, LEX nr 424321.

¹⁴ Wyrok SN z dnia 30 maja 2019 r., sygn. V CSK 36/18, LEX nr 2690865.

¹⁵ Wyrok SA z dnia 29 marca 2017 r., sygn. III AUa 735/16, LEX nr 2365608.

wiedzy zawodowej i naukowej, czyli informacji specjalistycznych, wykraczających poza zasób wiedzy przeciętnie wykształconego człowieka, sporządzają opinię w zakresie objętym tezą dowodową w celu ułatwienia oceny faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy¹⁶.

Jak wskazuje się w orzecznictwie, powoływanie się na własną ocenę dokumentacji medycznej, dającej uzasadnioną podstawę dla tezy wadliwości ocen i wniosków biegłych, nie jest wystarczające do podważenia fachowo sporządzonych i miarodajnych opinii biegłych sądowych. Skoro zatem w odniesieniu do ustaleń faktycznych, wymagających specjalistycznej wiedzy, sąd zasięgnął opinii biegłych i w oparciu o te dowody poczynił niezbędne ustalenia faktyczne, to alternatywne, nieoparte wiedzą specjalistyczną ustalenia, na które powołuje się skarżący, nie stanowią podstawy do podważenia przyjętych już ustaleń faktycznych ani też nie wzbudzają uzasadnionych wątpliwości co do prawidłowości tych ustaleń¹⁷.

Ponadto wydaje się, że Sąd Najwyższy utracił z pola widzenia fakt, iż T.L. korzystał na etapie przedsądowym z nieodpłatnej pomocy prawnej, co już powinno zasygnalizować sądowi, iż może on należeć do tej grupy osób charakteryzujących się niewystarczającymi umiejętnościami lub zaradnością, która może realnie potrzebować pomocy prawnej w toku postępowania. Jest to związane z tym, że beneficjenci takiej pomocy to nie tylko osoby nieposiadające wystarczających środków na pokrycie kosztów pomocy prawnej, ale także często osoby z brakami kompetencji, zaradności życiowej, a niekiedy również z deficytami intelektualnymi oraz silniej naznaczone przez system¹⁸.

W związku z powyższym uważam, że trudno było oczekiwać, aby T.L., który nie posiadał wystarczającej wiedzy i umiejętności samodzielnego sporządzania pism procesowych na etapie przedsądowym oraz zarzutów do opinii biegłego w toku procesu, był w stanie – nawet przy zachowaniu najlepszych chęci – sformułować i skutecznie wnieść zarzuty do takiej opinii. Jest to związane z tym, że oprócz podstawowych umiejętności redagowania pism procesowych konieczne jest także sporządzenie ich w taki sposób, aby mogły być uznane za posiadające cechę merytorycznej polemiki z opinią wydaną przez biegłego lekarza, nie wspominając już o sformułowaniu ich tak, aby wykazać ewentualne błędy formalne lub merytoryczne w tej opinii i odwrócić bieg procesu sądowego na swoją korzyść.

Należy również zauważyć, że zgodnie z art. 6 k.c.¹⁹ oraz art. 232 k.p.c. to na stronie wywodzącej z określonej okoliczności skutki prawne ciąży obowiązek udowodnienia faktu, z którego dane skutki prawne są wywodzone. Skutkiem zaniechania wykazania prawdziwości twierdzeń o faktach sprawy jest to, że takie twierdzenia zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia

¹⁶ B. Sygit, D. Wąsik, *Leksykon prawa medycznego*, Warszawa 2017, s. 131.

¹⁷ Wyrok SA z dnia 31 sierpnia 2017 r., sygn. III AUa 735/16, LEX nr 2430227.

¹⁸ A. Bartnik, K. Kowalska, *Nieodpłatna pomoc prawna*, Warszawa 2019, s. 85.

¹⁹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2024, poz. 1061 ze zm.).

sprawy. Strona, która nie udowodni swoich twierdzeń, traci korzyści, jakie uzyskałaby aktywnym działaniem²⁰. Brak umiejętności samodzielnego sporządzenia zarzutów do opinii biegłego oraz ich skutecznego wniesienia spowodował nie tylko brak realizacji obowiązku nałożonego na T.L. przez wskazane przepisy, ale też jego prawa do wykazania okoliczności mogących mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy oraz ewentualnych korzyści płynących z obalenia niekorzystnej dla T.L. opinii biegłego.

Reasumując, nie podzielam zdania Sądu Najwyższego, że w niniejszej sprawie nie zachodziła przesłanka potrzeby udziału pełnomocnika z postępowaniu, określona w art. 117 § 5 zd. 1 k.p.c., ponieważ zaradność T.L. była na tak niskim poziomie, iż nie był on w stanie skutecznie realizować swoich praw i obowiązków procesowych samodzielnie, bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika. Pomimo braku takiego wskazania w uzasadnieniu zaszyfuję, że T.L., pozostawiony bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika w postępowaniu, który w jego imieniu sformułowałby i wniósł zarzuty do opinii biegłego, pozostał bez jakiegokolwiek możliwości otrzymania nieodpłatnej pomocy prawnej na etapie sądowym z uwagi na ograniczenia w udzielaniu teje w ramach ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej²¹. W związku z tym T.L. pozostał bez jakiegokolwiek systemowej pomocy w sytuacji obiektywnej niemożności samodzielnego dokonania czynności procesowej.

Przechodząc do omówienia drugiego problemu, należy wskazać, że zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa²² oraz doktryny²³, istotne zagadnienie prawne to zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa, a ponadto jego rozwiązanie przez Sąd Najwyższy musi być konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Równocześnie zauważam, że w doktrynie obecny jest pogląd o odchodzeniu od mocno restrykcyjnego stanowiska polegającego na tym, że kiedy Sąd Najwyższy wypowiedział się już w danej kwestii, nie może być mowy o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego, a tym samym – istnieniu uzasadnienia do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jak trafnie wskazuje M. Asłanowicz, jest to związane z tym, że praktyka wskazuje, iż wcześniejsze zajęcie przez

²⁰ H. Dolecki, *Ciężar dowodu w polskim procesie cywilnym*, Warszawa 1998, s. 51.

²¹ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. 2021, poz. 945) wyłącza w art. 3 ust. 1 pkt 3 możliwość sporządzania pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym.

²² Postanowienie SN z dnia 28 listopada 2003 r., sygn. II CK 324/03, LEX 1632106; postanowienie SN z dnia 7 czerwca 2005 r., sygn. V CSK 3/05, LEX 3437868.

²³ A. Turczyn [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany*, red. O.M. Piaskowska, LEX/el. 2023, art. 398(9); T. Zembrzuski, *Skarga kasacyjna. Dostępność w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2011, s. 427–431.

Sąd Najwyższy (czy też sądy powszechne) określonego stanowiska nie wyklucza równoczesnego prezentowania całkowicie odmiennego bądź choćby częściowo rozbieżnego stanowiska przez Sąd Najwyższy orzekający w innym składzie (czy tym bardziej przez sądy powszechne).

Ponadto specyfika poszczególnych spraw rozpoznawanych przez sądy często uniemożliwia zastosowanie wydanego uprzednio przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia (przedstawionego rozwiązania określonego zagadnienia prawnego) do wszystkich – choćby zbliżonych do siebie przedmiotowo – spraw. Uzasadnia to większe znuansowanie swojego orzecznictwa przez Sąd Najwyższy, a jednocześnie nie umniejsza roli występujących w kolejnych sprawach „istotnych zagadnień prawnych”. Przyjąć więc należy raczej, że wcześniejsze zajęcie przez Sąd Najwyższy stanowiska w kwestii przedstawionej w skardze kasacyjnej nie jest równoznaczne z wyłączeniem określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wydaje się zatem, że w każdym przypadku, w ramach przedsądu, Sąd Najwyższy powinien szczegółowo zbadać okoliczności sprawy oraz zweryfikować, czy w danym postępowaniu – niezależnie od dotychczasowego orzecznictwa oraz stanowiska przedstawicieli doktryny wyrażonego w odniesieniu do analogicznych spraw – nie występuje wymagające dodatkowego rozstrzygnięcia „istotne zagadnienie prawne”²⁴.

Co istotne, podobne stanowisko zaprezentował także sam Sąd Najwyższy, dopuszczając przełamanie dotychczasowej linii orzeczniczej przez przedstawienie zasadnej jurydycznej kontrargumentacji, która pozwalałaby odejść od zgodnego dotychczas orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego²⁵. Równocześnie nie istnieje żaden przepis proceduralny, który wiązałby Sąd Najwyższy treścią wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zakwalifikowaniem tego wniosku do którejś z czterech okoliczności wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Wręcz przeciwnie, jak wskazuje T. Zembrzusi, Sąd Najwyższy może w celu przyjęcia skargi do rozpoznania wziąć pod uwagę również okoliczności, które nie zostały należycie wyeksponowane, a nawet takie, których skarżący w ogóle nie przywołał²⁶. Zasadność przyjęcia skargi do rozpoznania może wynikać bowiem nie tylko z argumentacji mającej na celu uczynienie zadość wymaganiu art. 398⁴ § 2 k.p.c., lecz także z innych podnoszonych argumentów i twierdzeń skarżącego²⁷.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, zasadne w mojej opinii było oczekiwanie, że Sąd Najwyższy dostrzeże różnice pomiędzy okolicznościami przedstawionymi przez T.L. a tymi, na które powołał się w swoim uzasadnieniu,

²⁴ M. Asłanowicz, *Nadzwyczajne środki zaskarżenia w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2022, s. 181–182.

²⁵ Postanowienie SN z dnia 24 czerwca 2013 r., sygn. II UK 85/13, LEX 1331301.

²⁶ T. Zembrzusi, *Skarga kasacyjna...*, s. 445–446.

²⁷ *Ibidem*, s. 446.

odmawiając przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Uważam, że takie spostrzeżenie powinno doprowadzić Sąd Najwyższy do konstatacji, że w niniejszej sprawie istnieje jednak „dodatkowe” istotne zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia.

Za dostrzeżeniem przez Sąd Najwyższy istnienia „istotnego zagadnienia prawnego” w tej sytuacji powinno przemawiać też to, że sam Sąd Najwyższy zwracał uprzednio uwagę w swoim orzecznictwie na problem korzystania przez stronę ubiegającą się o ustanowienie pełnomocnika z urzędu z nieodpłatnej pomocy prawnej przy konstruowaniu pism procesowych, wskazując, że ocena, czy strona jest wystarczająco zaradna i tym samym nie potrzebuje pomocy profesjonalnego pełnomocnika, powinna odbywać się z pominięciem pism procesowych przygotowanych w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej. Jak wynika z treści pytań, w tym w szczególności pytania nr 3 przedstawionego przez T.L., taki pogląd nie spotkał się z aprobatą sądów niższych instancji, co również uzasadniało przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako zawierającej istotne zagadnienie prawne.

Podsumowując, Sąd Najwyższy w mojej opinii powinien przyjąć skargę kasacyjną do rozpoznania, w pierwszej kolejności uznając, że doszło do naruszenia art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 117 § 5 k.p.c. poprzez brak ustanowienia dla skarżącego pełnomocnika z urzędu, a tym samym uzasadnione jest jej przyjęcie do rozpoznania zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. Równocześnie, jak starałem się wykazać w powyższym wywodzie, w mojej ocenie zachodziła okoliczność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania także z uwagi na występowanie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Bibliografia

- Astanowicz M., *Nadzwyczajne środki zaskarżenia w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2022.
Bartnik A., Kowalska K., *Nieodpłatna pomoc prawna*, Warszawa 2019
Dolecki H., *Ciężar dowodu w polskim procesie cywilnym*, Warszawa 1998.
Drózd-Chmiel K., *Status prawny osób trzecich w procesie cywilnym*, Warszawa 2019.
Sygit B., Wąsik D., *Leksykon prawa medycznego*, Warszawa 2017.
Turczyn A. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany. Art. 398(9)*, red. O.M. Piaskowska, LEX/el. 2023.
Zembrzusi T., *Skarga kasacyjna. Dostępność w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2011.

Streszczenie

Niniejsza glosa prezentuje argumentację negującą stanowisko Sądu Najwyższego w kwestii nieprzyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej skarżącego na etapie przedsądu. Autor nie podziela argumentacji Sądu Najwyższego, który wskazuje, że w sprawie nie występowały okoliczności uzasadniające uwzględnienie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na brak istotnego zagadnienia prawnego oraz że nie doszło do nieważności postępowania z powodu nieustanowienia

profesjonalnego pełnomocnika dla strony zgodnie z art. 117 § 5 zd. 1 k.p.c. W ocenie autora brak umiejętności samodzielnego formułowania zarzutów do opinii biegłego oraz konieczność korzystania przez stronę z nieodpłatnej pomocy prawnej na etapie przedsądowym uzasadniają tezę o konieczności ustanowienia pełnomocnika dla strony i stanowią podstawę dla istnienia istotnego zagadnienia prawnego, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Słowa kluczowe: skarga kasacyjna, przedsąd, pełnomocnik z urzędu, nieodpłatna pomoc prawna

**INSUFFICIENT RESOURCEFULNESS AND SKILLS FOR INDEPENDENT
PREPARATION OF ALLEGATIONS TO AN EXPERT OPINION AS A CAUSE
OF THE NULLITY OF PROCEEDINGS.
A CRITICAL COMMENTARY ON THE SUPREME COURT'S DECISION
(III USK 321/21)**

Summary

This commentary presents an argument refuting the position of the Supreme Court regarding the rejection of the appellant's cassation complaint at the pre-trial stage. The author disagrees with the Supreme Court's reasoning that there were no circumstances justifying the admission of the cassation complaint for consideration, due to the absence of a significant legal issue in the case. Additionally, it is contended that there was no procedural nullity resulting from the failure to appoint professional legal representation for the party under Art. 117 § 5 s. 1 of the Code of Civil Procedure. In the author's view, the lack of skills to independently formulate objections to the expert opinion, coupled with the necessity for the party to avail itself of pro bono legal assistance during the pre-trial stage, substantiates the argument for the need to appoint legal representation for the party. Furthermore, these factors constitute the basis for the existence of a significant legal issue as stipulated in Art. 398⁹ § 1 point 1 of the Code of Civil Procedure.

Keywords: cassation appeal, pre-trial, court-appointed attorney, free legal aid